

EKSPRESSI ARHIIVIST I Baleriin ja üksikema – Eesti edukaima balletitantsija rängad aastad

Ootamatu vallandamine esitantsija kohalt, elu töötubirahal, jalaluumurd ja planeerimatu lapse saamine – selline oli Eesti ühe edukaima balletisolisti Maria Seletskaja (31) varjatud elu.

8. novembril 2023 teatas Inglise rahvusballett, et teatri uueks muusikaliseks juhiks saab Eesti dirigent ja endine balletitantsija Maria Seletskaja (nüüd 39aastane). Ekspress portreeteris Seletskajat 2015. aastal, avaldame selle loo värskete uudiste valguses taas.

Rahvusvahelise tantsupäeva balletigala toimus 3. mail Tallinnas Estonia teatris. Külalisena oli tantsima kutsutud ka Flandria Kuningliku Balleti solist Maria Seletskaja. Narva-Jõesuust olid kohale sõitnud Maria ema ja isa. Gala lõpus seisis rahvas püsti. Aplaus oli vali, braavod ei vaibunud.

Maria oli laval koos teiste esinejatega ning ahmis endasse seda kõike, millest ta kaua puudust oli tundnud. Tänulik publik, vali aplaus, lilled. Maria andis endale aru, et loomulikult ei plaksutatud üksnes talle, kuid ta oleks tahtnud publikule vastu plaksutada. Et ometi meeldib ta ka eestlastele oma kodumaal. Balletitäht Age Oks nägi Mariat tol õhtul laval. „Pärast poja sündi on ta saavutanud suurepärase vormi ja mulle tundus, et võib-olla parema kui kunagi varem,“ kirjeldab Age Oks, mida ta sel päeval Mariat nähes tundis.

Enamik balletipublikust ei teadnud, millise hinnaga Maria oli selle saavutanud. Nad ei teadnud ka seda, et Maria suurim väljakutse pole enam olla priimabaleriin või esisolist, vaid eelkõige ema kaheaastasele pojale Benjaminile. Maria pole sellest varem avalikult rääkinud. Aga nüüd ta räägib. Elust baleriini-üksikemana.

Pikk kohtumine

Sajab kergelt vihma, kui otsin Belgias Antwerpenis üles sealse kunstimaja. Tolles tohutus hoones teevad proove Flandria Kuningliku Balleti tantsijad ja muusikud. Teiste seas ka Narva-Jõesuust pärit Maria Seletskaja. Kunagi kerkis tema nimi Eestis esile Kaie Kõrbi võimaliku mantlipärijana.

Maria on meie kohtumise ajaks neli tundi trenni ja proove teinud. Aga intervjuu lükkub veelgi edasi, sest ballettmeister Christiane

ekspress.ee

Estonia teater
Teater

Marchant tahab läbi teha veel mõned kohad „Uinuvast kaunitarist“.

„Suurepärane! Väga hea! Väga ilus!“ pudenevad ballettmeistri suust kiidusõnad. Kordeballeti tantsijad vaatavad ükselt, kuidas Maria proovi teeb. Maria on viimseni sirutatud, keskendunud, ülitõsine. Ballettmeister kasutab Maria kohta ainult ülivõrdeid. Jääb mulje, et Maria on tema lemmik, kuid tantsija ise sõnastab selle mulje pärast proovi veidi ümber.

„Balletimaailm on väga karm. Kaks aastat tagasi, kui ma polnud direktori soosik, suhtus ka Marchant minusse halvasti. Nüüd, kui meil direktor vahetus ja ma olen taas soosik, muutis ka Marchant oma arvamust minust.“

Elu sümpaatiate-antipaatiate tõmbetuules on teinud Seletskaja tugevaks. Ta võtab jalast siidist varvaskingad, paneb asemele kohevad sussid ja selga dressipluusi.

Maria imestab, et keegi teda Eestis üldse mäletab. Ta lahkus Estoniast 2005. aastal, sest tööd küll oli, kuid see ei pakkunud pinget. Maria eesmärgid olid balletikoolist saadik kõrged – tõusta priimabaleriiniks! Ükski laps ju ei harjuta seal sihiga saada rühmatantsijaks. Ka Maria mitte.

„Tallinnas polnud mul kerge, ikka ja jälle öeldi, et Maria, sa üllatasid meid, kuid su füüsiliste võimete piirid ei lase sul areneda. Ja järgmisel aastal jälle samamoodi. Ma olin balletihull, venitasin end neli korda päevas. Kui öeldi, et mu labajalad ei tööta, siis panin jalad diivani alla ja venitasin liigeseid. Inimesed, kes tollal ütlesid mulle, et mul on füüsilised piirangud, ütlevad nüüd, et nad ei saa aru, kuidas ma olen jõudnud sinna, kus ma olen. Aga mina lihtsalt muutsin oma keha!

Öeldakse, et kui luud kasvavad nii, siis neid muuta ei saa, aga mina muutsin 40 protsenti oma luudest. Siin läänes öeldakse, et mul on ideaalne balletikeha, kuid ei ole. Ma petan nad ära. Ma tean, kuidas liikuda nii, et teatud asju pole näha.“

Maria noppis 2005. aastal Eesti teatri aastapreemia osatäitmistega lühiballettides „Boléro“ ja „Red With Me“. Kui ta aga seejärel Eestist lahkus, ei hoidnud keegi teda kinni. Ta oli pärast balletikooli lõpetamist vaid kaks aastat Estonias tantsinud. Kuhu kadus Maria?undefined undefined

2009. aastal võttis Maria vastu kutse minna Šveitsi Zürichi Balleti esisolistiks. Maria oli selleks ajaks tantsinud neli hooaega Berliinis solistina, kuid saada esisolistiks – see vääris kolimist. Maria oli tippvormis, hooaeg oli edukas, karjäär sai minna ainult

üles. Maria ootas uut lepingut, kuid ootamatult ta vallandati.

Maria ütleb, et ta ei meeldinud direktorile. Ta ei saa tänini aru, miks teda sellesse teatrisse üldse kutsuti.

„See oli hästi-hästi kohutav. Ma võtsin seda väga südamesse, maailm kadus jalge alt. Olin end täiesti kaotanud,“ kirjeldab Maria aega, millest algas tema elus ebaõnnestumiste jada. Maria jäi Zürichisse, harjutas iga päev iseseisvalt 5–7 tundi balletisaalis, et mitte vormi kaotada. Saatis kümneid CVsid kõikvõimalikesse teatritesse, kuid ei saanud ainsatki vastust! Ainult Estoniasse ei saatnud, kuid just siis kutsus Toomas Edur Maria Estoniasse „Luikede järve“ tantsima. See päästis Maria vaimu. Eestis ei teadnud keegi, et naine oli töötu ja tema ainus sissetulek töötu abiraha. Rahapuudusel pidi ta loobuma oma kodust ja elas Zürichis sõbranna juures ühetoalises korteris, magas diivanil.

Ühel kevadpäeval jalutas Maria Zürichis, päike paistis ja ta tegi otsuse – kui uuel hooajal tööd ei leia, siis on balletiga lõpp. Ta oli toona 25aastane, tantsijale parimas eas.

„Ja siis midagi minu sees juhtus. Otsus oli tehtud, depressioon peatus, selgus oli majas. Viisteist minutit hiljem helistas mulle William Forsythe'i (kuulus Ameerika koreograaf – Toim.) assistent, et ta on just praegu Antwerpenis. Ta ütles, et laual oli 900 sooviavaldust, kuid ta pani minu oma kõige peale.“

Ma ei usu aborti

Maria kutsutigi Flandria Kuningliku Balleti solistik. Ta taastas oma vormi, ja just siis, kui keha oli valmis suurteks töödeks, murdis Maria jalaluu.

„Ütlesin endale: vigastus tuli sellest, et ma polnud aasta aega tööd teinud ja siis äkki alustasin suure koormusega. Tegelikult oli probleem mu peas, ma kartsin, et pole õiges kohas,“ räägib Maria. Seitse kuud oli Maria tööst eemal, sest luu ei tahtnud kokku kasvada. Baleriinile tähendab see sageli karjääri järsku lõppu.

Kui ta siiski traumast üle sai ja end taas vormi viis, juhtus see, mida noored baleriinid kõige rohkem pelgavad – Maria jäi lapseootele. Kui ta teatas seda tulevasele isale, kes on sama teatri trupitantsija, jättis mees naise kohe maha.

Maria ei rääkinud rohkem kellelegi, kelle last ta ootas, kuid nägi, kuidas tema kõhus kasvava lapse isa juba samast trupist uue armsama leidis. „See tegi mind tugevaks,“ ütleb Maria nüüd.

Tookord pidi ta aga otsustama, mis edasi saab. Baleriinid

tavaliselt nii noorelt lapsi kasvatama ei hakka.

„Teadsin kohe, et toon selle lapse ilmale – ma ei usu abortidesse, see on lihtsalt kohutav –, kuid ma tahtsin ka moraalselt heakskiitu väljastpoolt,“ ütleb Maria. Ta helistas oma õele, kes töötab tantsuõpetajana Kohtla-Järvel. Ladus välja, et ootab last, kuid kaks minutit tagasi jättis lapse isa ta maha. Mida õde sellest arvab?

„Tema oli muidugi minu pärast õnnelik, et mul oleks juba ammu aeg olnud. Ja siis helistasin vanematele. Isegi kui nad oleksid hakanud minuga pragama – mis sa oled teinud?! –, siis oleks ka see olnud ikkagi mulle vajalik teada. Aga loomulikult nad toetasid mind.“

Kes hoiaks last?

Veel viis päeva(!) enne poja sündi osales Maria balletitreeningutel, kolm nädalat pärast sünnitust alustas treeningutega uuesti. Kuna Belgias kestab emapuhkus vaid kümme nädalat, oli Maria juba neli kuud pärast sünnitust laval tagasi. Poole aasta pärast tantsis juba „Bajadeeris“ peaosa. Maria ütleb, et tema isa Aleksandr lubas teda aidata ja sõita Antwerpenisse tütrepoega hoidma.

„Meid on neli õde ja lõpuks ometi sündis perre poiss – isa oli väga õnnelik. Ja kuna ta jäi just pensionile, oli see temale hea võimalus end vajalikuna tunda,“ räägib Maria.

„Kui isa last ei hoiaks, siis me saaksime hakkama, kuid mul oleks palju raskem. Kui Benjamin sai veel rinda, tõi ta beebi minu juurde tööle proovi ja ma sain last toita. Isa on mul kuldsete kätega inimene, pärit väikesest külast Novgorodi lähistelt. Kui ema käis Novgorodi kultuurikoolis, siis nad tutvusid ja kolisid Narva-Jõesuusse – tookord oli kõik üks NSV Liit, vahet polnud.“ Nüüd käib Maria poeg riiklikus lastehoius, kuid kiiretel aegadel sõidab Aleksandr lapselast hoidma. Kui Maria oli eelmisel kuul kolm nädalat Brasiilias esinemas, oli Benjamini kodus koos vanaisaga.

„Vaadake – ma olen baleriin ja üksikema, elu on mul väga kiire. Väga paljud on minult küsinud, kuidas muutus minu arusaamine elust pärast lapse sündi. Ja ma ütlen neile nii: kui enne oli minu elu 2D, siis nüüd on 3D. Ma näen kõike sügavamalt. Ma ei muutunud targemaks ega vanemaks, see lihtsalt juhtus. Olen muutunud selliseks, kes ei anna endale armu. Olen peacefully merciless.“ Maria on lausa hirmutavalt tõsine, räägib kiiresti. Kõige raskem ongi siis, kui vanaisa viibib Eestis, kuid laps jääb

haigeks.

„Siis on kohutav!“ hüüatab Maria. „Laps oli haige, ma pidin ta teatrisse võtma. Lapsest oli kahju, sest tal oli palavik, tal oli paha olla, ta pidanuks olema voodis, aga mina ütlesin, et oota veidi, mamma teeb selle tunni ära. Mul pole valikuid, sest tants maksab mu arved.“

Maria suured, lausa hiiglaslikud helehallid silmad muutuvad hetkeks klaasjaks. Lapsega seonduvad suurimad rõõmud ja paraku ka kõige valusamad südamepitsitused. Ta mäletab esinemist Itaalias, kus oli vaja kohe lavale minna. Tavaliselt leidub alati keegi, kes hoiab lapsel silma peal need 20 minutit, kui Maria laval tantsib. Kuid seekord polnud kedagi. Maria jättis lapsevankri garderoobi ja kuulis laval tantsides, kuidas tema väike poeg üksi nutab! „Läbi muusika kuulata oma lapse nuttu... Ja mina kordan endale, et ainult kaks ja pool minutit, ainult kaks ja pool minutit ja mamma on tagasi.“

Maria vanemad on korduvalt pakkunud, et võiks poisi Eestisse nende juurde elama tuua, sest milline puhas õhk on Narva-Jõesuus! Ent see ei tuleks kõne allagi.

„Aga kes ma siis olen?“ küsib Maria. „Kägu. Emakägu. Parem trotsin seda raskust. Pärast lapse sündi võtan balletti rahulikumalt, kuigi ma ei armasta seda vähem. Kui varem arvasin, et pean olema priimabaleriin, siis enam ma ei pea seda oluliseks. Mul pole vaja medaleid, televisiooni, esietendusi ja pressi – mitte midagi! Mulle piisab olla solist. Ma käin ka väljaspool tantsimas, mind kutsutakse. Ja üha rohkem on kutseid, see näitab, et ma olen vajalik.“

Tantsijast dirigendiks

Väljas on pimedaks läinud. Maria istub akna all, klaasile tekib tema peegelpilt. Just nagu oleks kaks naist.

Maria on valmis, et ühel päeval ta enam ei tantsi. Ta ei taha aga kaotada sidet balletiga ja õpib juba orkestri dirigeerimist, et ühel päeval juhatada ballette. Ta võtab dirigeerimiskursusi, õpib partituure. Ta on varem õppinud klaverit, hetkel õpib Flandria Filharmoonikute esimese viiuli käe all viulit. Lapseootel olles osales ta Toomas Eduri lavastatud „Bajadeeri“ proovides ja lõi klaveri kõrval takti kaasa.

„Balletis on nagu tippspordis – kui kaugushüppajal on kõik sammud kalkuleeritud, siis nii on ka balletitantsijal. Kui aga dirigent võtab ebamugava tempo või muudab seda, siis kõik muutub – sa pead maanduma ja tõukama aeglasemalt, sa pead

kauem olema õhus, hingamine muutub – väga tihti ooperidirigendid seda ei mõista. Balletidirigendina ja baleriinina ma tean, mida on tantsijal vaja. „Bajadeeris“ on arusaamatud tempomuutused. Istusin siis klaveri juures ja takteerisin. Maailmas pole palju balletile pühendunud dirigente, kuid tantsijatel on vaja mugavalt tantsida.“

„Ma mängin päris hästi klaverit. Ma pole virtuoos, kuid võin kõike mängida. Üks balletidirigent ütles – sul on raske saada oma esimest lepingut, aga kui sa selle saad, siis tahavad sind kõik.“ Maria tunneb, et praegu elab ta parimat aega oma elus. Uksed avanevad tema ees. Ta tajub, et emakssaamine võttis pinged maha.

„Palun ärge kirjutage, et ma olen kangelane, ma ei ole. Ma olen lihtsalt väga õnnelik. Mul on laps, keda ma ei pea kellegagi jagama. Mul on töö, mis on mu kirg. Mul ei ole musta auku, mida teha pärast balletti. Ma ei istu Facebookis ega tunne, et teistel on elu ja mul ei ole või et mu elu on kohutav. Mul on hea meel, et mul pole vaba aega.“

Maria jalgratas on vihmast märg, kui ta hakkab läbi pimeduse koju sõitma. Isa Aleksandr ja poeg Benjamin ootavad teda.

Järgmisel päeval saabub postkasti Maria lühike e-kiri.

„Eile küsisite, kas olen tippu jõudnud. Järsku sain aru – loodan siiralt, et mitte! Sest pärast tippu jõudmist algab langus.“

PÄRAST PROOVI: Maria Seletskaja viis ennast pärast lapse sündi nii heasse vormi, et tal läheb paremini kui kunagi varem.

EESTIST VÕRSUNUD BALLETTIÄHED: 2010.

aastarahvusvahelise tantsupäeva balletigalal tantsisidkodupublikule ka Maria Seletskaja ning StanislavJermakov Zürichi Balletist.

PIKK PÄEVATÖÖ: Maria teeb iga päev 5–7 tundi balletisaalis trenni. Ballettmeister Christiane Marchant teeb Mariaga veel mõned kohad balletist „Uinuv kaunitar“.

KÕIGE TÄHTSAM: Maria Seletskaja kasvatab üksi poeg Benjamini.

„Luikede Järv“ 2015: Maria partner balletigalal Poolas oli Sergei Bassalajev.